

Az állatvilág utazói

Quim Tomàs
Julio Antonio Blasco

A fordítás alapja:

Quim Tomàs – Julio Antonio Blasco: *Animales viajeros*

Primera edición en castellano: Zahorí de Ideas, Barcelona, agosto de 2016

Copyright © Zahorí de Ideas, 2016

Szöveg © Quim Tomàs

Illusztráció © Julio Antonio Blasco

Fordította © Vásony Petra, 2018

Szerkesztette: Sára Bernadett

HVG Könyvek, Budapest, 2019

Kiadóvezető: Budaházy Árpád

Felelős szerkesztő: Tulics Mónika

www.hvgkonyvek.hu

ISBN 978-963-304-753-8

Minden jog fenntartva. Jelen könyvet vagy annak részleteit tilos reprodukálni, adatrendszerben tárolni, bármely formában vagy eszközzel – elektronikus, fényképeszeti úton vagy más módon – a kiadó engedélye nélkül közölni.

Kiadja a HVG Kiadó Zrt., az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.
Felelős kiadó: Szauer Péter

Nyomdai előkészítés: HVG Press Kft.
Felelős vezető: Tóth Péter

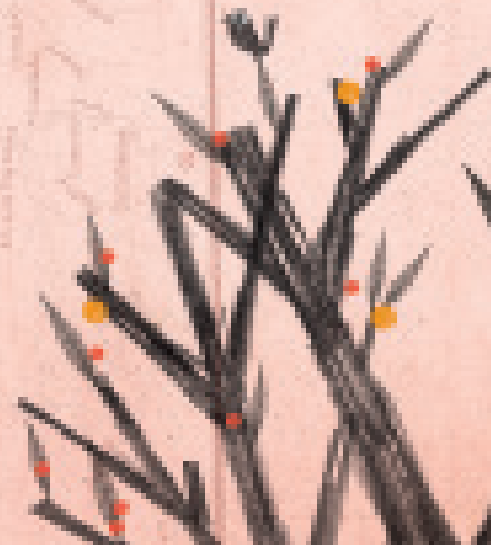
Nyomás: Unisoft LLC – Harkov, Ukrajna

Az állatvilág utazói

- 04. Hosszú az út hazáig
- 06. Pólustól pólusig
- 08. Utazásra született
- 10. A vörös áramlat
- 12. Az esőt követve
- 14. Mindig északabbra
- 16. Trópusi utazás
- 18. Szomjúságtól hajtva
- 20. Melegebb vizekre
- 22. Gyümölcsünnap
- 24. Árral szemben
- 26. A nyár hírnökei
- 28. Téli nyaralás
- 30. Szelek szárnyán

ÁLCSEREPES TEKNŐS

Ez a kedves, színes tengeri teknős a nevét onnan kapta, hogy a hátpáncélján lévő szarupajzsok nem fedik egymást teljesen.

Erős állkapcsával képes a keményebb falatokat is feltörni, például a kagylókat vagy rákokat. Ezek a teknősök az állatvilág lenyűgöző navigátorai.

Amikor aktívak, néhány percenként a felszínre kell úszniuk levegőért. Amikor pihennek, hosszabb ideig is a víz alatt tudnak maradni.

Hosszú az út hazáig

Rögtön azután, hogy elhagyják a fészket, a kis teknősök bevetik magukat az óceánba, és megkezdik magányos, 12 000 km-es útjukat. Azok a fiatal teknősök, amelyek túlélnek ezt a hihetetlen, hős vándorlást, 7-12 évvel később visszatérnek oda, ahol születtek.

Hogyan tájékozódnak?

A tudósok rájöttek, hogy ezek a teknősök a láthatatlan mágneses mező érzékelésével navigálnak az óceánban. Sokáig titok maradt azonban, hogyan tudnak visszatérni születési helyükre. Nemrég jöttek rá, hogy ehhez szintén a Föld mágneses mezejét használják, hiszen képesek megjegyezni szülőhelyük mágneses mintázatát, hogy később belső iránytűként használják.

Az álcserepes teknősök a Föld mágneses mezejének érzékelésével tájékozódnak.

Az útvonal

- Minden egyes teknős tesz egy kört az Atlanti-óceánban, mielőtt visszatér a partra.

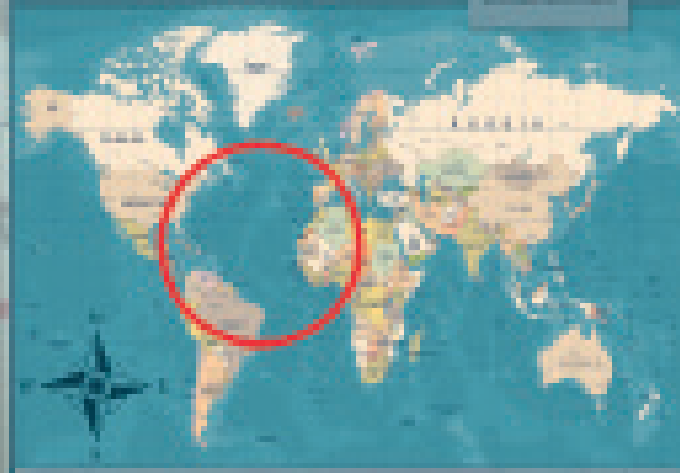

- Az út során bizonyos helyeken érzékelik a mágneses mezőket, a fiatal teknősök innen tudják a megfelelő irányt.
- A mágneses mezők változásai szerint módosítják, hogy melyik irányba ússzanak.

A fiatal teknősök 7-12 évet töltenek az óceánban, mielőtt visszatérnek a part menti vizekbe.

BOARDING PASS
TOURIST CLASS

AZ UTAZÓ NEVE:

ÁLCSEREPES TEKNŐS

AZ UTAZÁS TÍPUSA:

RETÚR UTAZÁS

AZ UTAZÁS MÓDJA:

vízi

SEBESSÉG:

akár 24 km/h

IDŐPONT:

a párzástól és fészkeléstől kezdve

TÁVOLSÁG:

12 000 km

MENETIDŐ:

7-12 év

VÁM/VÍZUM/:

Álcserepes teknős

Jellemzők:

Méret: 70–90 cm

Súly: 80–200 kg (felnőtt egyed)

Élettartam: 30–50 év

Élőhely: öblök, part menti torkolatok és mély vizek az Atlanti-, Csendes- és Indiai-óceánban

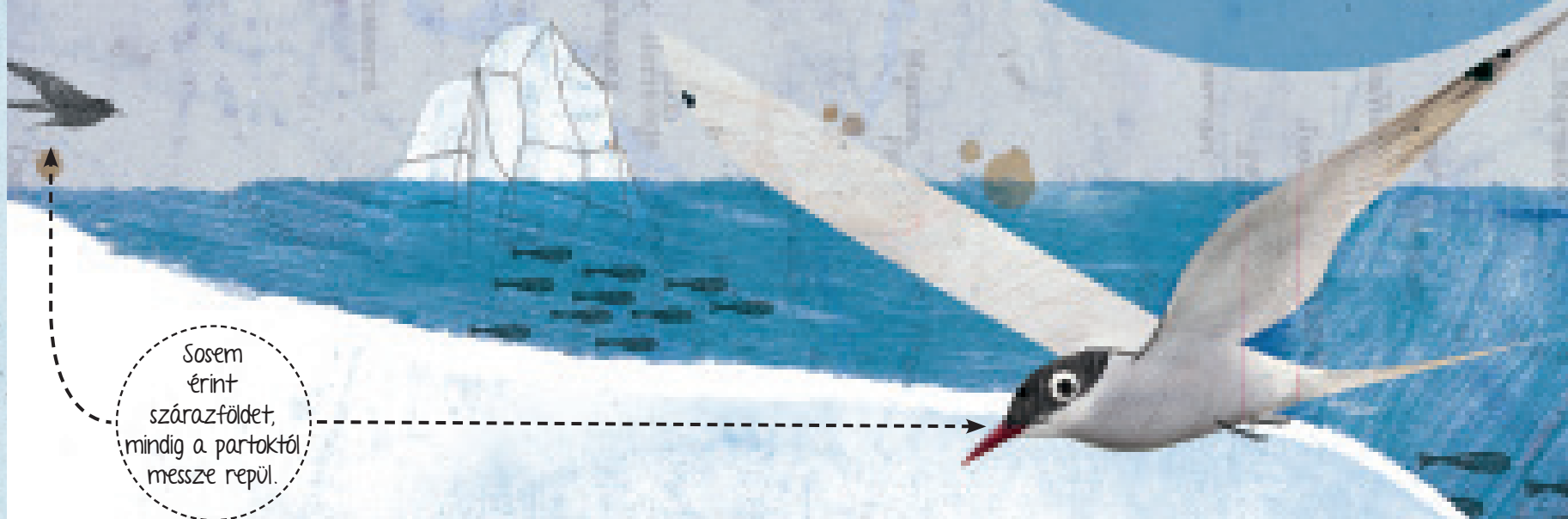
Szaporodás: 2–4 évenként. Szezononként 3–6 utódjuk van. A tojások 60 napig fejlődnek.

Táplálék: tengerirózsák, szivacsok, kagylók, rákok, tintahalak, tengeri sünök és néha algák

Ellenségek: A mosómedvék és vaddisznók gyakran ássák ki és eszik meg a tojásokat. A parton futórákfélék és madarak, a vízben cápák és a zátonyokon élő halak eszik meg a kis teknősöket.

SARKI CSÉR

Ez a piros csőrű és piros lábú kis madár az évente ismétlődő, hosszú vándorútjáról híres. Járás közben lomha, de a levegőben felülmúlhatatlan. A nyarat az Északi-sarkon tölti, a telet pedig a Déli-sarkon. Akár 44 000 km-t is megtesz évente: ez a vonulás során megtett leghosszabb út a madárvilágban.

Pólustól pólusig

A sarki csér fészkelőhelyei az északi sarkkörrel határos széles sávon helyezkednek el: Alaszkától Kanadáig és Grönlandig, Izlandtól Szibéria északi partjáig. Május és június között, amikor a nappalok hosszabbak, párt választanak, megvédik területüket, felnevelik utódaikat, majd megkezdik hosszú vándorlásukat a tengerek felett.

Hogyan tájékozódnak?

Július végén, augusztus elején a sarki csér elhagyja a fészekkolóniát, és megkezdte utazását a déli féltekére. Kisebb, 10–20 madárból álló csapatokban vonulnak, ahol a fiatalok és a felnőttek együtt repülnek. A sarki csér vonulási útvonala az óceánok klorofillkoncentrációját követi, amely tápanyagokban gazdag vizeket, így a madár számára táplálékforrást jelent.

Élete során
egy csér annyi
utat tesz meg,
mintha felszállna
a Holdra és vissza
(kb. 800 000 km).

Az útvonal

- Az út a telelőterületekre három hónapig tart. Tartanak egy 25 napos pihenőt az Atlanti-óceán északi részén, ahol az áramlatok halakkal és rákokkal teli vizeket hoznak. Szeptemberben folytatják útjukat az ellentétes pólusra.
- A visszaút sokkal gyorsabb. Nagyjából 40 napig tart (kb. május 1-jén szelik át az Egyenlítőt), ami azt jelenti, hogy naponta 520 km-t tesznek meg. Kihasználják az északi irányba fújó, kedvező széljárásokat.

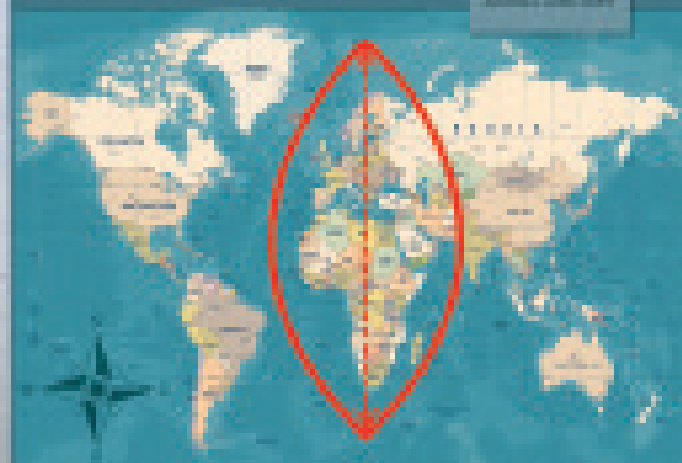
A hím csér
halakat ajándékozik
a tojónak
a nászrepülés
alatt, hogy
elcsábítsa.

Útvonaluk
a tápanyagban
leggazdagabb
óceáni területeket
érinti.

— Fészkelés
— Telelés
— Vonulási útvonalak

BOARDING PASS
TOURIST CLASS

AZ UTAZÓ NEVE:

SARKI CSÉR

AZ UTAZÁS TÍPUSA:

PÓLUSTÓL PÓLUSIG

AZ UTAZÁS MÓDJA:

légi

SEBESSÉG:

500 km naponta

IDŐPONT:

szeptemberben délre, áprilisban
északra repülnek

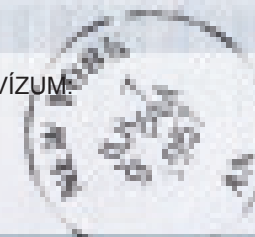
TÁVOLSÁG:

25 000 km oda-vissza

IDŐSZAK:

évente

VÁM/VÍZUM

Sarki csér

Jellemzők:

Méret: 28-39 cm

Súly: 90-120 g

Szárnyfesztávolság: 65-75 cm

Élőhely: május és augusztus között Alaszkától, Kanadán, Grönlandon, Izlandon és Skandinávián át Észak-Szibériáig. Novembertől áprilisig az Antarktisz jégtábláinak szélén telelnek. Az év fennmaradó részét – 4 hónapot – repüléssel töltik.

Táplálék: a hideg vizekben hemzseggő kisebb halak és rákok, illetve rovarok

Életmód: Életre szóló párt választanak. 1000 párt számláló kolóniákban élnek.

Ellenségek: Kevés természetes ellenségük van, bár a rókák és más madarak elrabolhatják tojásaikat és fiókáikat.

Agresszíven védekeznek.

Élettartam: akár 34 év

POMPÁS KIRÁLYLEPKE

A pompás királylepke az állatvilág leglenyűgözőbb vonulását végzi. A rovarok között övé a leghosszabb körutazás: majdnem 9000 km-t tesz meg, miközben három generáció fejlődik ki.

Utazásra született

Október és március között a pompás királylepkék Mexikó magasan fekvő erdeiben láthatók, mert ez ideális terep a párzásra és fejlődésre. Tavasszal elindulnak északra, az Amerikai Egyesült Államok északi és Kanada déli része felé.

Hogyan tájékozódnak?

A királylepkék kifinomult helymeghatározó rendszerrel vannak ellátva, a Nap állásának és fényének érzékelésével ismerik fel a déli irányt. Az egyetlen térkép, amelyet használnak, a génjeikben van: a Nap, a szemük és csápjaik rejtelmes használati módja. Ez a különös napelemes iránytű teszi lehetővé, hogy eltévedés nélkül tegyék meg a több ezer kilométeres körutat.

A többi pillangóval ellentétben, amelyek a talaj közelében szállnak, a pompás királylepke 100 méteres magasságban repül, hogy kihasználja az észak felé fújó szeleket.